

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Економічний факультет

Кафедра менеджменту і маркетингу

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА**

Освітня програма Менеджмент організацій і адміністрування

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління і адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 28 серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ - 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Управління конкурентоспроможністю підприємства
Викладач (-і)	Гринів Любов Володимирівна, к.е.н., доц. кафедри менеджменту і маркетингу
Контактний телефон викладача	+380506817089
E-mail викладача	liubov.hryniv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kmim.pnu.edu.ua/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предметом навчальної дисципліни є вивчення конкретних форм економічної конкуренції, закономірностей формування конкурентних переваг та конкурентоспроможності підприємств. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1. Теоретичні аспекти конкурентних відносин 2. Методи оцінки та основні напрями підвищення конкурентоспроможності підприємства.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою викладання навчальної дисципліни “Управління конкурентоспроможністю підприємства” є поглиблення теоретичних знань, оволодіння сучасним методичним інструментарієм, практичними навичками з ефективного управління конкурентоспроможністю підприємств у сучасних умовах господарювання. Основними завданнями вивчення дисципліни “Управління конкурентоспроможністю підприємства” є оволодіння системою знань про принципи, методи та технології формування конкурентних переваг і забезпечення на їх основі життєздатності підприємства як суб’єкта економічної діяльності. Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні: знати: - основні конкурентні переваги та способи їхнього досягнення конкретним підприємством в залежності від ситуації, що складається; - базові різновиди конкурентних стратегій, основні типи ринків та відповідні їм ефективні стратегії конкуренції; - загальні та специфічні чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства; - зміст основних положень сучасної концепції менеджменту якості; - послідовність етапів створення на підприємстві системи менеджменту якості і забезпечення її ефективного функціонування; - сутність загальної концепції управління конкурентоспроможністю підприємства та специфічні особливості управління конкурентоспроможністю організацій різних типів. вміти: - оволодіти основами теорії застосування відповідних підходів та методів підвищення конкурентоспроможності продукції та послуг; - з’ясовувати механізми та інструменти практичної реалізації функцій управління щодо підвищення ефективності функціонування організації; - аналізувати основні чинники конкурентних переваг та конкурентні позиції організації на ринку та навчити студентів використовувати здобуті знання у підприємницькій діяльності;	

здійснювати аналіз положення підприємства у конкурентному середовищі; проводити діагностику та ревізію поточної конкурентної стратегії;

здійснювати аналіз конкурентних переваг, якими володіє підприємство, та визначати ті, що мають бути досягнутими в майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності;

виконувати розрахунки, що пов'язані з оцінкою ступеню інтенсивності конкуренції;

здійснювати розрахунки щодо обґрунтування організаційно-технічних рішень, що спрямовані на підвищення якості продукції і продуктивності виробництва;

виконувати розрахунки та здійснювати аналіз одиничних, групових та інтегральних показників конкурентоспроможності продукції та конкурентоспроможності підприємства;

визначати та конкретизувати функції управління конкурентоспроможністю підприємства.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Програмні компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Результати навчання

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 180 год

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	28
семінарські заняття	32
самостійна робота	120

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
7	075 Менеджмент	4	вибірковий

Тематика курсу

Тема	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Теоретичні основи конкурентних відносин Конкуренція: сутність і типи.	Лекція, семінарське заняття	1,2,5	Опрацювати лекційний матеріал.	5 балів	До наступного заняття за

Ретроспективний аналіз розвитку теоретичних поглядів на конкуренцію Конкуренція як рушійна сила ринку. Конкуренція й підприємство Модель досконалої, олігополістичної, монополістичної конкуренції та чистої монополії. Конкурентне середовище підприємства. Структура вхідних бар'єрів в галузь та напрями їх зменшення. Інтенсифікація конкуренції. Визначення ступеня концентрації ринку. Індекс Херфінделя-Хіршмана Особливості конкурентних відносин в Україні.			Пройти тестування до теми		розкладом
Тема 2. Види конкурентної боротьби Умови виникнення конкуренції. Функції та завдання конкуренції Економічний закон конкуренції. Форми економічної конкуренції Демонополізація як необхідна передумова формування конкурентного середовища. Захист конкуренції. Промислове шпигунство та патентування в системі добросовісної конкуренції.	Лекція, семінарське заняття	1,2,7	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 3. Конкурентоспроможність і конкурентні переваги Виділ конкурентоспроможності залежно від рівня й об'єкта аналізу. Фактори, що впливають на конкурентоспроможність фірми Поняття та види конкурентних переваг. Джерела конкурентних переваг. Середовище формування конкурентних переваг. Технологічний підхід до	Лекція, семінарське заняття	5,6,7,8	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом

формування конкурентних переваг. Вертикальна інтеграція та конкурентна перевага					
Тема 4. Формування стратегії підвищення конкурентоспроможності підприємства Поняття й сутність “стратегії” та особливості еталонних стратегій розвитку підприємств Система конкурентних стратегій підприємства. Базові стратегії конкуренції та конкурентних переваг Портфельний аналіз при розробці стратегії підприємства Стратегії надбання конкурентної переваги (загальні стратегії конкуренції) Стратегії конкурентної поведінки підприємства	Лекція, семінарське заняття	1,2,4,5,6,7,8	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 5. Реалізація конкурентних стратегій підприємства Процес виділення стратегічних зон господарювання. Ситуаційне проектування конкурентної стратегії. Колесо стратегії. Конкурентні стратегії на різних етапах ЖЦ ринків. Вертикальна диференціація та деконструкція вартісного ланцюга	Лекція, семінарське заняття	1,2,4,5,6,7,8	Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 6. Методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства Принципи оцінки конкурентоспроможності підприємства. Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності. Оцінка маркетингової діяльності підприємства. Аналіз конкурентного середовища Оцінка фінансового стану підприємства Кластерний аналіз оцінки	Лекція, семінарське заняття	1,9,10	Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми	5 балів	До наступного заняття за розкладом

конкурентоспроможності підприємства.					
Тема 7. Конкурентоспроможність продукції підприємства та методи її оцінки Фактори та критерії конкурентоспроможності продукції. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції Якість продукції – основа її конкурентоспроможності Сегментування як механізм вибору цільового ринку на основі оцінки конкурентоспроможності продукції Система оцінювання конкурентоспроможності торгівельної марки. Механізм забезпечення конкурентоспроможності продукції підприємства.	Лекція, семінарське заняття	1,2,5,7,10	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 8. Маркетинговий механізм в системі забезпечення конкурентоспроможності підприємства Маркетингова цінова політика. Конкурентні стратегії ціноутворення. Система маркетингових комунікацій. Розробка маркетингової стратегії підприємства Бренд-менеджмент в структурі конкурентоутворюючих факторів Маркетингова товарна інноваційна політика. Система розподілу. Управління внутрішнім маркетингом	Лекція, семінарське заняття	1,2,7,11	Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 9. Логістика як спосіб забезпечення конкурентоспроможності підприємства Концептуальні основи логістики та її функції. Типи логістичних систем	Лекція, семінарське заняття	4,5,7,8,14	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом

Логістична оптимізація та ефективність Логістика в структурі конкурентоутворюючих факторів. Формування міжнародних логістичних центрів					
Тема 10. Формування конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках Фактори виходу на світовий ринок. Вибір привабливості міжнародних ринків. Види міжнародних стратегій. Міжнародна конкурентоспроможність національної економіки. Регіональна конкурентоспроможність. Закордонний досвід формування конкурентоспроможних структур. Кластери та їхня роль в економіці.	Лекція, семінарське заняття	1,2,6,7	Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 11. Інновації в структурі забезпечення конкурентоспроможності підприємств. Інноваційний менеджмент Конкуренція й науково-технічний прогрес. Основні тенденції глобалізації інноваційної сфери. Радикальні інновації — шлях до вільного від конкурентів ринку. Шумпетерівський аналіз і типи стратегій фірм. Людський потенціал як пріоритетний компонент інноваційної конкурентоспроможності	Лекція, семінарське заняття	1,2,8,9	8	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 12. Визначення основних напрямків та розробка програм підвищення конкурентоспроможності Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення	Лекція, семінарське заняття	4,5,7,9,15	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	

конкурентоспроможності підприємства Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств Напрями підвищення конкурентоспроможності галузі та країни					
---	--	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	100 бальна – (50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен)				
	“відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами;				
	“добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках;				
	“задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки;				
	“незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.				
	Поточне тестування та самостійна робота			Екзаменаційна робота (екзамен)	Сума балів з навчальної дисципліни
	Модуль 1		Модуль 2		
	Змістовий модуль 1 поточний контроль	Змістовий модуль 2 Самостійна робота	Змістовий модуль 3 Індивідуальне науково-дослідне завдання		
	Теми 1-12	Теми 1-12	Теми 1-12	Теми 1-12	
	30	10	10		
	50			50	100
Практичні заняття	Загальна підсумкова оцінка за практичні заняття складається за методикою нагромадження балів за результатами поточного контролю знань, тестів. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння і засвоєння матеріалу тем, що виносяться на практичні заняття, та вміння привселюдно представити засвоєний матеріал, розв’язати задачі. Протягом семестру студент має можливість отримати десять оцінки по 5 балів за кожну усну відповідь. Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час практичних занять сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих). Середній бал за поточний контроль переводиться у 30 бальну шкалу. Семінарське заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення завдань, перевірка рівня їх виконання та оцінювання. Практичні заняття є ланцюжком, який зв’язує теоретичну підготовку та навчальну практику з дисципліни.				
Самостійна	Важливе значення для опанування теоретичним матеріалом має виконання				

робота	самостійної роботи та індивідуальних завдань. Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, важливим чинником формування вміння навчатися, що сприяє активізації засвоєння знань; основним засобом опанування навчального матеріалу в позааудиторний час. Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання (дві спроби – кращий результат). Максимальна кількість балів за тестування становить 10 балів.
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ). Студент бере за основу реальне підприємство на якому працює він, його батьки, родичі чи знайомі; або яке розміщено за місцем проживання. Вихідними даними є загальні характеристики підприємства, характер виробничої діяльності, асортимент продукції, що випускається, ринкові позиції. Розробляє та оформляє роботу на тему: “Аналіз конкурентоспроможності підприємства (галузі, регіону)” Робота оформляється на аркуші формату А4 і приносить на останнє семінарське заняття. Максимальна кількість балів за ІНДЗ становить 10 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент повинен набрати не менше 25 балів у сумі за три змістові модулі: ЗМ 1. Поточний контроль (1-30 балів). ЗМ 2. Самостійна робота (1-10 балів). ЗМ 3. Індивідуальне науково-дослідне завдання (1-10 балів). Якщо студент набрав менше 25 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою менеджменту і маркетингу, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.
7. Політика курсу	
Політика курсу є студентоорієнтованою, спрямована на формування відповідних компетенцій шляхом активної комунікації та сприятливого навчального середовища. Заохочується ознайомлення з найкращим досвідом практичної діяльності у сфері управління конкурентоспроможністю як вітчизняних, так і міжнародних компаній. А також можливості використання даного досвіду у реальних компаніях, з діяльністю яких знайомі студенти або є працівниками. Підсумковою формою контролю є екзамен, який проводиться виключно у письмовій формі. Максимальна кількість 50 балів за екзаменаційну роботу. Структура білета включає 4 завдання, три теоретичні питання та тестові завдання. Правильна відповідь на кожне питання білету оцінюється максимум в 10 балів, тестові завдання – 20 балів. Також студенти мають можливість (за письмовою заявою групи) здавати екзамен у письмовій тестовій формі на платформі дистанційного навчання (http://www.d-learn.pu.if.ua). Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, були недопущені або не з'явилися на екзамен, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/. Відповідно, будь які прояви академічної доброчесності недопустимі, зокрема списування під час контрольних заходів чи екзаменів. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка ставиться, а не округляється. Консультації студентам проводяться у відповідності до	

затвердженого кафедрою графіка (<https://kmit.pnu.edu.ua/графік-консультацій>). Також є можливість здачі студентами пропущених тем через використання системи дистанційного навчання (<http://www.d-learn.pu.if.ua>).

8. Рекомендована література

1. Синиця С.М., Гринів Л.В., Крупа О.М. Управління конкурентоспроможністю підприємств Івано-Франківськ: Плай.
2. Должанський І.З., Загорна Т.О. Конкурентоспроможність підприємства: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
3. Балабанова Л.В., Холод В.В. Стратегічне маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств: Навчальний посібник. – К.: ВД “Професіонал”, 2006. – 448 с.
4. Портер М. Конкурентная стратегия. Методика анали за отраслей и конкурентов. М.: Альпина Паблишер, 2015. – 453 с.
5. Портер М. Конкурентное преимущество. Как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость. М.: Альпина Паблишер, 2015. – 453 с.
6. Портер М. Международная конкуренция. Конкурентные преимущества стран. М.: Альпина Паблишер, 2016. – 947 с.
7. Піддубна Л.І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління: Монографія. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. – 368 с.
8. Фатхутдинов Р.А. Стратегический маркетинг К.:КНЕУ, 2007.
9. Фатхудинов Р. А. Управління конкурентоспроможністю організації: підручник / Р. А. Фатхудинов, Г. А. Осовська. – К. : Кондор, 2009. – 470 с.
10. Гринів Л.В. Шляхи підвищення конкурентоспроможності міжнародних транспортних перевезень / Л.В. Гринів, С.М. Синиця // Наука й економіка. - 2010. - № 3 (19). - С.115-121.
11. Гринів Л.В. Транспортно-економічні кластери як механізм підвищення ефективності міжнародних транспортних перевезень карпатського регіону/ Л.В. Гринів, С.М. Синиця // Тернопільський державний національний університет ім.Івана Пулюя. - 2010. - № 2. - С.75-82.
12. Гринів Л.В. Конкурентоспроможність регіонів України в контексті адаптації національного виробника до умов глобального конкурентного середовища/ Л.В. Гринів, С.М. Синиця // Галицький економічний вісник. – Тернопіль. – № 1(48). – 2015. – С. 10 – 18.

Інформаційні ресурси:

1. https://www.youtube.com/watch?v=OF6c_1W91lk
2. <https://www.youtube.com/watch?v=LcG91kF1S7U>
3. <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=ZlF2iZPHy8w>

Викладач _____ Гринів Л.В.